

Homohaters en holebi's moeten met elkaar praten

Philippe VAN PARIJS

ZiZo. Magazine voor holebi's en transgenders 120, oktober 2012, p.45.

Philippe Van Parijs is ongetwijfeld de bekendste Belgische filosoof van het ogenblik. Hij is niet alleen hoogleraar aan de UCL en de KUL, maar ook een graag geziene gastprofessor aan de universiteiten van Harvard en Oxford. Van Parijs kreeg onder meer de prestigieuze Francqui-prijs en de Arkprijs voor het Vrije Woord. En misschien heeft u thuis nog wel een postzegel uit 2007 met zijn portret? Philippe Van Parijs gelooft als geen ander in de kracht van het vrije woord. Naar aanleiding van de publicatie van het jaarboek van de Pen Club Vlaanderen, waarin zijn visie op het vrije woord centraal staat, kon ZiZo hem enkele vragen stellen.

Volgens u is de vrijheid van meningsuiting 'de allerbelangrijkste bron van hoop voor onze maatschappij en voor de wereld'.

Philippe Van Parijs: Dat klopt. De beoefening van het vrije woord – los van elke dictatuur van de politieke correctheid – vind ik de allerbelangrijkste bron van hoop. Over alle grenzen heen met elkaar praten, zonder agressie en zonder taboes, en tegelijkertijd ook aandachtig naar elkaar luisteren is ontzettend belangrijk. Het dwingt ons immers om onze beweringen te ondersteunen en onze stellingen te verrechtvaardigen. We worden verplicht om aan te tonen dat wat we zeggen waar is en dat wat we eisen fair is.

Dat lijkt me geen eenvoudige opgave?

Philippe Van Parijs: Absoluut! Het vraagt een permanente inspanning om mensen met verschillende meningen en levenswijzen met elkaar in contact te brengen. Bovendien is een klimaat vereist waarin ze genoeg vertrouwen in elkaar kunnen hebben. Waarin ze ook bereid zijn om hun vooroordelen bij te sturen op basis van nieuwe informatie of een dieper begrip. Joden en moslims zouden onbevange met elkaar moeten kunnen praten. Net zoals bijvoorbeeld Grieken en Duitsers, katholieken en vrijzinnigen en homohaters en holebi's. Dat is gemakkelijker gezegd dan gedaan. Toch is het volgens mij onze allerbelangrijkste bron van hoop.

U geeft zelf het voorbeeld door uw studenten kennis te laten maken met de meest uiteenlopende standpunten.

Philippe Van Parijs: Een democratie moet kunnen rekenen op genoeg mondige burgers die open staan voor andere visies. En die hun eigen standpunt ook kunnen uitleggen en verdedigen met argumenten die door anderen kunnen aanvaard worden. De kracht van een overtuiging, en de kwaliteit van een argumentatie waarop die overtuiging steunt, hangt grotendeels samen met de capaciteit om zeer uiteenlopende standpunten en tegenargumenten écht te begrijpen. Vandaar dat ik mijn studenten confronteer met overtuigde en overtuigende personen. Ik vind dat de beste manier om die capaciteit te verwerven.

Kunnen volgens u alle uitspraken, of is er toch een grens tussen wat geoorloofd en ongeoorloofd is?

Philippe Van Parijs: Ik vind het belangrijk en goed dat in onze maatschappij een groot verschil wordt gemaakt tussen uitspraken die we ongepast of onjuist vinden en uitspraken die door de overheid gestraft mogen worden. Wat men mag straffen, en vaak ook moet straffen, zijn uitspraken die aanmoedigen tot geweld. Uitspraken zoals '*de aids-epidemie is een soort immanente gerechtigheid*' of '*homoseksuelen zullen door een geleerde waarschijnlijk ter dood veroordeeld worden*' zijn in zichzelf geen uitspraken die aanmoedigen tot geweld en die daarom strafbaar zouden moeten zijn. Geweld tegen holebi's openlijk goedkeuren moet volgens mij wel strafbaar zijn. Het probleem is dat er vaak een grijze zone is waarin het onderscheid niet zo duidelijk is. Men bedoelt en communiceert soms meer dan wat men letterlijk zegt.

Bovendien moet je ook nog een onderscheid maken tussen uitspraken die de overheid moet toelaten en uitspraken die de mensen in wiens naam men spreekt mogen veroordelen. Als katholieken bijvoorbeeld vinden dat hun aartsbisschop dwaze dingen vertelt, mogen ze gerust campagne voeren om zijn aftreden te eisen.